

СИСТЕМА ПОШУКУ ТА ВІДБОРУ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ США

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Виявлення дітей, які володіють надзвичайними здібностями, є складною та багатоаспектною проблемою, що має дуже давню історію. Ідея їх відбору та інтенсивного навчання була вперше запропонована більш ніж 2,5 тисячі років тому. Сьогодні ні у кого не виникає сумнівів щодо виправданості мір, які приймаються в усьому світі для підтримки та розвитку обдарованих дітей. Саме їх творчі та інтелектуальні здібності є запорукою прогресу в будь-якій сфері людського життя.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблем здібностей обдарованих дітей свідчить про тісний зв'язок у вирішенні цих проблем безпосередньо з потребами суспільства. Найбільш чітко ця закономірність простежується при аналізі американської літератури, оскільки, як нами було вже зазначено в попередньому розділі, проблемами обдарованості в США почали займатись вже з 18 сторіччя. Стратегії навчання обдарованих дітей в школах США містить матеріал щодо підтримки, розвитку та навчання обдарованих дітей.

Пошук та відбір обдарованих дітей в США є гостро дискусійним питанням, яке вміщує як політичні суперечки, так й соціальні. Що стосується останніх, то, з одного боку, вони підіймають проблему існування великої кількості “за” та “проти” самого поняття надання визначення “обдарований” дитини. З іншого боку, існують аргументи проти відбору обдарованих дітей, оскільки надання особливих умов навчання обдарованим дітям ставить їх у становище, яке надає певні привілеї, позбавляючи всіх інших можливостей отримати гарну освіту. Процес пошуку та відбору підлягає критиці, ще й тому, що не дає повної гарантії того, що усі обдаровані учні будуть виявлені та отримають необхідну підтримку. Проте, можна й обґрунтувати правильність відбору обдарованих дітей та їх спеціальної освіти головним чином користю для держави, нації, суспільства.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета цієї проблеми – розглянути систему пошуку та відбору обдарованих дітей у США.

У контексті досліджуваної проблеми **актуальність статті** полягає у розгляді процесу ідентифікації обдарованих дітей США, з огляду на доцільність використання позитивних аспектів іноземного досвіду у цій сфері в Україні. Запозичення американського досвіду сприятиме вдосконаленню української системи пошуку та відбору обдарованих дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Процес відбору обдарованих учнів спирається на наукові дослідження дитячої обдарованості. До 90% досліджень обдарованих дітей, які містять порівняння характеристик дітей з різними видами та рівнями обдарованості, різного віку, статі та освіти, в різних умовах виконано методом “поперечних зрізів” (cross – sectional) [4], що базуються на різних теоретичних концепціях, критеріях та методах визначення обдарованості. Проте, в наслідок цього виникає проблема визначення стійкості та мінливості виявлених різниць між обдарованими та їх однолітками в часі, залежності їх від впливу різних особистісних та навколишніх

факторів, взаємозв'язку цих факторів, бо без цього не можна оцінити їх прогностичність, як показник обдарованості.

При розкритті проблеми обдарованості особливу важливість набуває певні джерела її виникнення. Або обдарованість розглядається як продукт природи, або як закономірний результат виховання.

Такий підхід можна прослідкувати завдяки списку підходів, які були наведені Дж. Фріманом.

Необхідні умови для виявлення обдарованості Дж. Фрімана.

- Виявлення повинно бути обґрунтованим та безперервним процесом;
- Виявлення повинно відбуватись використовуючи різноманітні критерії, включаючи створення умов для навчання;
- Показники обдарованості повинні бути затверджені для кожного курсу та певних умов проведення виявлення;
- Здібності учнів повинні бути представлені в сукупності, а не кожне окремо;
- В більшій мірі суровим критерієм повинний бути критерій поетапності навчання;
- Визначення впливу, що містить такі соціальні аспекти як культура або стать;
- Учні повинні бути безпосередньо залучені до індивідуального підходу в процесі підбору навчання. [5]

Якщо звернутись до Державної Ради з Освіти, то в навчальній програмі для обдарованих учнів можна знайти Стандарт 160-4-2-3.8, в якому йдеться про чотири категорії оцінювання (розумові здібності, досягнення, креативність та мотивацію) та який демонструє стандарти, що мають бути досягнуті кожним учнем задля того, щоб бути визначеним обдарованим. На основі аналізу вищезгаданого державного стандарту, можна зробити певні узагальнення, що визначення учня обдарованим існує **два шляхи**:

Шлях 1. Психометричний Підхід: (підхід передбачення), учень може розглядатися за результатами його розумових здібностей та оцінки його досягнень (не беручи до уваги оцінювання креативності та мотивації).

Шлях 2. Багатозначний Підхід: учень може розглядатись згідно його відповідності трьом з чотирьох категорій, одна з яких повинна базуватись на номінально-стандартному тесті, який повинен відповідати певним критеріям Правил Освіти Обдарованих Дітей ("Gifted Education Regulations") [3].

Поруч з вище сказаним, важливим виступає те, що оцінювання дитини не повинно бути самоціллю. Виявлення обдарованих учнів повинно бути пов'язане з навчанням та вихованням та з наданням допомоги та підтримки.

Існує декілька **підходів ідентифікації** обдарованості учнів:

1. *"Абсолютний підхід"*: під час абсолютного підходу встановлюється єдиний для всіх учнів віковий показник. Після оцінювання та підведення підсумків, учень визнається обдарованим, якщо його результат у випробуванні є рівним критерію або навіть є вищим за нього. Але тут є недолік – сюди не залучаються учні, які не можуть самі себе проявити.
2. *"Відносний підхід"*: протягом цього підходу відбір учнів відбувається відповідно до школи або штату за одним або більше показником, такими, як тести інтелекту, навчальні досягнення, творчість, мотивація. Під час оцінювання враховується шкільне оточення учня, визначається його потенціал. Після оцінювання учнів, які набрали найвищі бали, ідентифікують як обдарованих.

3. «*Матричний підхід*»: має за мету представлення індивідуального профілю вад та переваг учня. Тут відбувається залучення учнів до навчання за спеціальними програмами згідно їх відбору [5].

Практика, яка найбільш підходить відбору обдарованих дітей, спитається на збільшення **критеріїв пошуку**. Ці критерії містять:

- збільшення видів інформації (наприклад, показники пізнавальних здібностей учнів, навчальні досягнення, інтереси, творчі здібності);
- збільшення джерел інформації (наприклад, результати тесту, олімпіад, конкурсів, турнірів, шкільні оцінки та характеристики, надані класним керівників, вчителями, батьками, однолітками, самими учнями);
- збільшення періоду часу, для того щоб впевнитись, що нічого не пропущено під час виявлення. [2]

Також, при процедурі відбору беруться до уваги й такі фактори, як: расова приналежність, рідна мова та наявність відхилень (інвалідність).

Проаналізувавши літературу з даного аспекту, можна виділити такі **етапи процесу відбору обдарованих учнів в школах США**:

Етап 1. Загальний пошук учнів та виявлення характеристик їх обдарованості та талановитості.

Мета цього етапу – відібрати групу учнів, якій з часом буде надана підтримка, не обминаючи жодної здібної дитини. На цьому етапі підкреслюється гетерогенність (неоднорідність) цієї групи. Специфічні характеристики забезпечуються для кожної сфери визначення обдарованості: загальні розумові здібності, специфічні академічні можливості, якості лідерства та творчі здібності. Пізніше ці характеристики будуть розглянуті більш детально. Методи цього відбору спираються на дані про учнів: характеристику, академічні оцінки. Сьогодні в діагностиці обдарованості повинні приймати участь не тільки психологи та педагоги, але й обов'язково батьки.

В США існує система пошуку обдарованих дітей, що має свої відмінності. Вивчення здібностей дітей на основі тестування здійснюється з самого дитинства. Метою системи пошуку обдарованих дітей є досягнення оптимальної відповідності чіткої навчальної програми потребам певної групи людей. Одним з **сучасних підходів** до системи пошуку обдарованих в школах США є:

- 1) *використання комплексного підходу* до виявлення обдарованості як загальної інтелектуальної, так і творчої обдарованості, а також спеціальних видів обдарованості особистості, що є доволі перспективним нововведенням;
- 2) *використання різноманітних методик* попереднього відбору дітей;
- 3) та *безперервного спостереження* за їх успіхами починаючи з початку навчання в групі.

За умови, якщо дитина не досягає помітних зрушень в плані досягнень або росту зацікавленості, його переводять в інший клас, який більше підходить його потребам та здібностям. При такому підході розробка ефективної системи виявлення обдарованих дітей набуває емпіричний характер, а проблема вирішується за допомогою постійного спостереження за успіхами дітей.

Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу з цього питання, було виявлено що, на сучасному етапі існують **два основних погляди** на процес встановлення обдарованості:

- 1) *перший* побудовано на системі єдиної оцінки. Наприклад, дитина вважається обдарованою, якщо вона набрала кількість балів за шкалою Старн форд –Біне, яка перевищує межу деяких визначень. В різних джерелах вказуються різні значення цієї межі визначень для того, щоб віднести учня до групи обдарованих.

2) *другий* підхід спирається на комплексну оцінку, яка містить багато оцінюючих процедур (тестування, опитування вчителів та батьків і т. ін.). Однак і комплексний підхід не дає гарантію того, що не будуть допущені помилки.

На цьому етапі виникає дуже важливе питання підбору фахівців, що будуть займатись виявленням обдарованих учнів. Багато вчених вважає, що можливості дитини не можуть існувати окремо від її оточення або інших факторів. На думку американського науковця А. Танненбаума вищезгаданими чинниками є:

- загальні можливості (наприклад, загальні інтелектуальні здібності);
- спеціальні здібності (наприклад, схильність до спеціальних здібностей);
- не інтелектуальні здібності (наприклад, розум, схильність до чогось, самооцінка, бажання до самопожертви);
- вплив навколишнього середовища (наприклад, батьків, школи, однолітків, культурного та соціального класу) та вдача [8].

Так само Ф. Гане зазначив в своїх дослідженнях впливом внутрішньо особистісних та навколишніх каталізаторів на розвиток таланту та обдарованості. *Внутрішньо особистісні каталізатори* це ті, що піддаються впливу:

- генетичним передумовам, включаючи фізичні (здоров'я, фізичні данні);
- та психологічним (мотивація, особистість, бажання) фактори [9].

До *навколишніх каталізаторів* відносяться:

- оточення (географічне, демографічне та соціальне);
- люди (батьки, вчителя, рідні, однолітки);
- умови (програми для обдарованих та талановитих учнів);
- та події (розлучення батьків, зміна шкіл, нагороди та перемоги).

Під час виявлення члени комісії враховують не тільки список характеристик, які було наведено вище, але й можливості, які було надано учневі для того, щоб показати ці характеристики.

Методи відбору можуть спиратись на дані про учнів (наприклад, стандартизовані результати, взяті для державних оцінок) та можуть бути залучені специфічні оцінки, що є частиною процесу відбору. Процедура відбору не є суворішою ніж процедура виявлення. Іншими словами, відбір є ширше, ніж ця процедура.

Після врахування наявності характерних рис, результатів аналізу соціального оточення дитини, його академічних показників процес виявлення обдарованих дітей переходить до наступного етапу.

Етап 2. Процес відбору складного оцінювання.

На цьому етапі відбувається вибір оцінювання, яке б відповідало сферам обдарованості та вибору навчальної програми штату. Цей етап дуже важливий, оскільки тільки за допомогою тесту неможливо визначити всі показники, які можуть вказати на окрему сферу обдарованості; дані варіюються протягом оцінювання; та існує багато оцінок (наприклад, батьків, вчителів, учнів, однолітків). При визначенні рівня обдарованості прийнято оцінювати три параметри: мотивацію, інтелект, креативність. Сукупність всього наведеного вище забезпечить більш широкую характеристику учня [1; 6].

Основні *вимоги* до побудови та перевірки методів виявлення обдарованості:

- стандартизація, тобто встановлення єдиних процедур проведення та оцінки результатів;
- валідність – природність для виміру саме того, на що спрямована методика, ефективність її в цьому відношенні.

Оцінювання містить як *кількісні засоби*, такі як досягнення, схильність, та тести інтелекту; так і *якісні*, такі як портфоліо, інтерв'ю та спостереження. Кількісні засоби визначають кількість учнів, а якісні описують їх переваги [7].

При підборі засобів, комітет з виявлення обдарованості бере до уваги як кількісні так і якісні оцінювання, які відповідають певній сфері обдарованості. Численні оцінювання забезпечують більш широкий та більш ефективний аспект, який може бути досягнутий різними способами. Важливим також є ідентифікація обдарованості, що містить стандартні тести, які складаються з певних задач, що пропонуються учневі для вирішення. Визначення учня обдарованим залежить від того, на скільки успішно він знайде рішення задачі. Але виникає інша проблема. З одного боку, відмінності виникають при такому підході, що дозволяє з більшою або меншою довірою судити про рівень розвитку обдарованості у учня. З іншого, вбачається відносність таких мір та брак їх достовірності. Певні труднощі виникають при вимірюванні креативності, оскільки при використанні таких тестів результати досліджень виявляються менш достовірними [8].

Що стосується прогнозування обдарованості, то при використанні тестів передбачається такий розвиток обдарованості: творча обдарованість (креативність) у більшості людей з віком спадає, тоді як інтелект у тієї ж більшості в процесі вікового розвитку підвищується.

Після підбору та проведення оцінювання здібностей учнів процедура відбору обдарованих учнів переходить до наступного етапу.

Етап 3. Процедура розвитку та ідентифікації, яка гарантує рівний підхід.

Після того як комітет з виявлення ідентифікував сфери обдарованості, які беруться до уваги при складанні програм, та підбір сукупності оцінювань для кожної такої сфери та програми, вони розвивають процедуру ідентифікації обдарованих учнів. Процедура повинна відповідати вимогам держави а також повинна мати рівний доступ.

Загалом, процедура ідентифікації містить *три етапи*:

3.1. Номінація.

На цьому етапі претендентів відбирають згідно отриманих даних з різноманітних джерел: характеристики вчителів, батьків, однолітків, психологів, керівників шкіл. Головна мета цього етапу забезпечити участь всіх потенційно обдарованих учнів в оцінюванні. Треба зазначити, що спеціальні групи учнів, такі як: учні з обмеженнями, з інших соціальних груп, ті, які мають обмежене знання англійської мови, окремо потребують особливої уваги. Важливе значення тут набувають професійний розвиток керівництва школи та вчителів, допомога батькам обдарованих дітей, та інших людей, які залучені до процесу відбору. Було доведено важливу роль батьки та вчителя відіграють в процесі виявлення обдарованості на будь-якому з етапів, оскільки вчителі виявляють більшу кількість обдарованих дітей під час навчання, а батьки краще ніж вчителі можуть виявити обдарованість дитини на ранньому етапі її розвитку. Попередній другий етап збільшує кількість учнів, яких було рекомендовано вчителями прийняти участь в тестуванні. Такий вид оцінювання називається "*динамічний*". Така модель містить елемент оцінювання основної бази здібностей, навчання та переоцінку. Наприклад, вчитель створює завдання, які б спонукали учнів до застосування своїх надзвичайних здібностей, в процесі чого вчитель спостерігає, як учень проявляє себе під час роботи над завданням. Таким чином вчитель виявляє обдарованих учнів, які не тільки мають ширшу базу знань, але й можуть її застосовувати [5]. Також вчителі повинні систематично змінювати види завдань та спостерігати за реакціями учнів під час уроків. Наприклад, як відреагують учні на довготривале оцінювання їх здібностей в тій сфері діяльності, до якої вони проявляють інтерес. Наприкінці етапу *номінації* школа повинна мати великий фонд бажаючих (приблизно 25 – 30%), які перейдуть до наступного етапу виявлення, який буде спрямований на відсіювання. Перехід до наступного етапу не базується на єдиному критерії, як-то, наприклад, рекомендація вчителя, але має за основу різноманітні джерела інформації. Наприкінці цього етапу комітет з проведення оцінювання висилає форму «Дозвіл на проведення оцінювання» батькам для заповнення.

3. 2. Відсіювання.

Задля того, щоб відповідати вимогам програм для обдарованих учнів, протягом цього етапу використовується специфічні методи оцінювання. Деякі оцінювання, як-то портфоліо або інтелектуальні тести, повинні використовуватись для оцінки багатьох сфер діяльності учнів, коли інші, такі як оцінка акторських здібностей, в специфічній сфері.

Оцінювання протягом етапу відсіювання відповідає не тільки сфері обдарованості, але й характеристикам учня. У випадку, коли учень не досконало володіє англійською мовою, використовується невербальне оцінювання. Всі учні мають можливості продемонструвати їх здібності на вищому рівні.

3. 3. Відбір.

У процесі відбору обдарованих учнів приймає участь комісія в складі щонайменш з трьох професіоналів, які мають підготовку в роботі з обдарованими дітьми. На цьому етапі беруться до уваги всі попередні дані (отримані в на етапі номінації та відсіювання).

Практика свідчить, що кількість учнів визначених “обдарованими” різниться кожного року. Наприклад, за один рік може буде виявлено більше учнів, які мають високі здібності, в порівнянні з іншими роками.

Всі учні мають однаковий доступ до отриманих результатів під час будь-якого етапу ідентифікації, починаючи з етапу номінації та закінчуючи відбором. Управління громадських прав США було розроблено перелік для забезпечення загального доступу для всіх учнів шкіл [9].

Отже, процес виявлення обдарованих учнів дуже складний та відповідальний для всіх, хто причасний до нього. Комітет з виявлення ставить перед собою **4 завдання**:

1. Отримати схвалення про проведення процесу виявлення обдарованих учнів з боку керівництва шкіл.

На цьому етапі, керівники шкіл, а саме директори, перевіряють останній проект плану проведення оцінювання до того, як комітет надасть для розгляду письмові дані для схвалення. Ці дані містять:

- державне визначення обдарованості;
- процедури та форми їх проведення для кожного етапу оцінювання (номінація, відсіювання, відбір);
- дані про проведення повторного оцінювання;
- процедури для учнів, які за якихось причин покидають програму виявлення;
- план роботи з учнями, які переходять з інших програм;
- процес апеляції.

2. Організувати професійний розвиток керівників шкіл та вчителів.

Кожен, хто залучений до процесу виявлення обдарованих учнів володіє професійними компетенціями стосовно природи та потреб обдарованих учнів, стратегії викладання навчальних дисциплін та програм. Ці загальні знання можна розширити завдяки використанню конкретних прикладів, саме в яких вчитель й спостерігає проявлення обдарованості учня під час роботи в класі, використовуючи динамічне оцінювання. На додаток, професійна підготовка вчителів та інших людей, залучених до збору даних або керівництва оцінюванням, представляється для того, щоб гарантувати надійність та справжність. Стандартне оцінювання Американської Психологічної Асоціації розповсюджується так, щоб кожен знав про згоду на базі повної проінформованості, конфіденційності та важливості стандартного процесу для адміністрування та тлумачення якісних та кількісних оцінювань.

Якісне оцінювання часто вимагає більшої підготовки, ніж кількісне, бо вказівки щодо збору інформації не завжди є стандартними. Наприклад, може виникнути багато питань протягом підготовки портфоліо. Це пов'язано з наступними чинниками:

- отримання інформації учнями та батьками щодо збору даних;
- думка вчителя, під час впровадження портфоліо;
- призначення відповідального за збір даних для портфоліо;
- джерела та засоби підбору даних для портфоліо;
- рівень конфіденційності;
- визначення критеріїв відбору компонентів портфоліо. [5; 8].

Державно нормативні тести мають специфічні адміністративні вказівки у їх довіднику. Ті, хто складає тести та проводить тестування має необхідну професійну підготовку у сфері освіти та психології та точно слідує вказівкам. Ті, хто очолює кількісне оцінювання проходять курси підвищення кваліфікації з використання тестів, завдяки чому виникає впевненість, що всі учні матимуть рівні можливості для визначення їх обдарованими.

3. Скоординувати батьків, зацікавлених проблемою обдарованості.

Координація батьків, опікунів та інших людей, які зацікавлені проблемою обдарованості, виникає регулярно, наприклад, на зборах для батьків, для того, щоб усі батьки мали можливість дізнатись про програми для обдарованих та талановитих учнів та процес їх виявлення обдарованими – а саме фазу номінації. Батьки та опікуни є відмінним джерелом інформації, бо діти не завжди поведуться однаково в школі та вдома, а отже не однаково демонструють свої здібності. Батьки та опікуни часто мають більш можливостей спостерігати за інтересами їх дітей, їх захоплення, хобі, друзів та таланти, порівняно з можливостями, які мають вчителі. Наприклад, дитина захоплюється чимось, що не входить в програму шкільної освіти, але її кімната повна картинок та книг, які демонструють цей інтерес. Батьки та опікуни повинні знати характеристики, які треба спостерігати, та як ці характеристики будуть висвітлені в програмах для обдарованих та талановитих дітей. Таким чином, вони зрозуміють мету цієї освіти, яка якісно відрізняється, та будуть більш активно співпрацювати у процесі визначення обдарованих дітей.

Коли батьки або опікуни приймають участь у процесі збору інформації, вони потребують спеціальних настанов щодо оцінювання, до якого вони будуть залучені. Якщо вони заповнюють анкету спостереження, то ці анкети не повинні містити складну лексику або потребувати надзвичайних навичок у написанні, бо деякі батьки можуть бути не спроможними з цим впоратись. Ці форми повинні бути доступні всім батькам, та повинні бути складені на їх рідній мові. Вчителя також мають індивідуальні зустрічі з батьками, які не можуть самі активно відвідувати збори в школі. Для того щоб збільшити участь під час етапу номінації, округи навіть розміщують інформацію про процес виявлення в окружних інформаційних бюлетенях та місцевих газетах.

4. Провести оцінювання.

Як тільки керівництвом складено орієнтири та план професійного розвитку, оцінювання проходить без ускладнень за усіма напрямками. Також розробляється загально шкільний календар, який надає інформацію про те, коли буде проведено оцінювання. (Див. додаток 6). Будь-який моніторинг, який є доповненням до загального навчального плану, націлений на застосування спеціальної програми, потребує ухвалення з боку батьків.

Опікунська рада підтверджує порядок проведення процедури виявлення перед її початком. Після підтвердження педагогічний колектив та усі фахівці, залучені до етапів виявлення обдарованих та талановитих учнів, включаючи батьків, проходять спеціалізоване навчання (про природу та потреби обдарованих учнів та спеціальні методи збору інформації). Також особливо важливим є проведення навчання для керівництва навчальних закладів з метою уникнення виникнення проблем під час проведення процесу відсіювання. Після погодження та професійного розвитку,

координатор програм для обдарованих учнів розробляє календар для захисту цілісності процесу.

Після збору всіх даних під час етапу номінації або етапу відсіювання, комітет з виявлення обдарованості збирається для:

- організації збору інформації;
- обробки та аналізу отриманих результатів.

Етап 4. Підбір відповідної підтримки.

Мета цього етапу – підібрати відповідну підтримку кожному обдарованому учню індивідуально, враховуючи його особистісні характеристики. В школі підбирається концепція планування навчальної програми, яка більш відповідає здібностям учня. Протягом всього навчання ця підтримка обговорюється з метою впевнитись, чи відповідає ще навчальна програма потребам учня.

Для того, щоб впевнитися, що процес виявлення відповідає тим учням, яких відбирають, періодично робиться перегляд самого процесу. Щоб полегшити процедуру перегляду, збираються повторні дані про учнів, які приймають участь у відборі, протягом всіх етапів виявлення. Щоб допомогти процесу виявлення, отримані дані розрізняють за класом, статтю, етнічним походженням та економічним статусом. Процес виявлення є дуже відповідним аспектом усієї системи освіти для обдарованих дітей та повинен забезпечувати відповідну соціально-педагогічну підтримку учням для того, щоб вони мали змогу розвивати свою надзвичайні здібності та демонструвати їх на своїх досягненнях.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином дослідивши всю процедуру виявлення обдарованих дітей, можна узагальнити, що процес виявлення обдарованих дітей поділяється на 4 етапи, кожен з яких займає вагомe місце в процесі виявлення, та не може існувати окремо від інших. Всі дані, які збираються протягом всього процесу відбору мають важливе значення, бо якщо не врахувати чи не звернути увагу на який-небудь показник або характеристику, можна упустити учня, який, можливо, має ознаки обдарованого, але через те, що він не був виявлений, він не отримав відповідної соціально-педагогічної підтримки та, відповідно, не зміг розвинути свої здібності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Coleman L. J. Being gifted in school: An introduction to development, guidance and teaching / Coleman L. J., Cross T. L. – Waco, TX: Prufrock Press, 2001.
2. Coleman M. R. ERIC EC Digest / Coleman M. R. – June 2003 – N E644.
3. Gifted Education Regulations – P. 713.
4. Heller K. A. Evaluation of summer – school program for highly gifted secondary – school students: The Gwan Pupils Academy // European Journal of Psychological Assessment. - Vol. 18, September 3, 2002 – P. 214 – 228.
5. Johnsen S. K. Identifying gifted students. A step-by-step guide. / Johnsen S.K. – Waco, TX: Prufrock Press, 2005.
6. Johnsen S. K. Evaluating the effectiveness of identification procedure // Identifying gifted students: A practical guide / Eds. Johnsen S. K. / Johnsen S. K. – Waco, TX: Prufrock Press, 2004. – P. 133 – 139.
7. Keyser D. Test critiques. / Keyser D., Sweetland R. – Volumes I – XI. – Austin, TX: PRO-ED – 2004.
8. Texas Education Agency. Texas student portfolio. – Austin, TX: Advanced academic services.
9. Trice B. Office for civil rights: Ensuring equal access to gifted education. / Trice B., Shannon B. – New York – 2002.

Тези.

Виявлення дітей, які володіють надзвичайними здібностями, є складною та багатоаспектною проблемою, що має дуже давню історію. Ідея їх відбору та інтенсивного навчання була вперше запропонована більш ніж 2,5 тисячі років тому.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблем здібностей обдарованих дітей свідчить про тісний зв'язок у вирішенні цих проблем безпосередньо з потребами суспільства. Найбільш чітко ця закономірність простежується при аналізі американської літератури, оскільки, як нами було вже зазначено в попередньому розділі, проблемами обдарованості в США почали займатись вже з 18 сторіччя. Стратегії навчання обдарованих дітей в школах США містить матеріал щодо підтримки, розвитку та навчання обдарованих дітей.

Дослідивши літературу з даного аспекту, можна виділити такі **етапи процесу відбору обдарованих учнів в школах США:**

Етап 1. Загальний пошук учнів та виявлення характеристик їх обдарованості та талановитості.

Мета цього етапу – відібрати групу учнів, якій з часом буде надана підтримка, не обминаючи жодної здібної дитини. На цьому етапі підкреслюється гетерогенність (неоднорідність) цієї групи. Специфічні характеристики забезпечуються для кожної сфери визначення обдарованості: загальні розумові здібності, специфічні академічні можливості, якості лідерства та творчі здібності. Пізніше ці характеристики будуть розглянуті більш детально. Методи цього відбору спираються на дані про учнів: характеристику, академічні оцінки. Сьогодні в діагностиці обдарованості повинні приймати участь не тільки психологи та педагоги, але й обов'язково батьки.

Етап 2. Процес підбору складного оцінювання.

На цьому етапі відбувається вибір оцінювання, яке б відповідало сферам обдарованості та вибору навчальної програми штату. Цей етап дуже важливий, оскільки тільки за допомогою тесту неможливо визначити всі показники, які можуть вказати на окрему сферу обдарованості; дані варіюються протягом оцінювання; та існує багато оцінок (наприклад, батьків, вчителів, учнів, однолітків).

Етап 3. Процедура розвитку та ідентифікації, яка гарантує рівний підхід.

Після того як комітет з виявлення ідентифікував сфери обдарованості, які беруться до уваги при складанні програм, та підбір сукупності оцінювань для кожної такої сфери та програми, вони розвивають процедуру ідентифікації обдарованих учнів. Процедура повинна відповідати вимогам держави а також повинна мати рівний доступ.

Загалом, процедура ідентифікації містить **три етапи:** номінація, відсіювання, відбір.

Етап 4. Підбір відповідної підтримки.

Мета цього етапу – підібрати відповідну підтримку кожному обдарованому учню індивідуально, враховуючи його особистісні характеристики. В школі підбирається концепція планування навчальної програми, яка більш відповідає здібностям учня. Протягом всього навчання ця підтримка обговорюється з метою впевнитись, чи відповідає ще навчальна програма потребам учня.

Таким чином дослідивши всю процедуру виявлення обдарованих дітей, можна узагальнити, що процес виявлення обдарованих дітей поділяється на 4 етапи, кожен з яких займає вагоме місце в процесі виявлення, та не може існувати окремо від інших. Всі дані, які збираються протягом всього процесу відбору мають важливе значення, бо якщо не врахувати чи не звернути увагу на який-небудь показник або характеристику, можна упустити учня, який, можливо, має ознаки обдарованого, але через те, що він не був

виявлений, він не отримав відповідної соціально-педагогічної підтримки та, відповідно, не зміг розвинути свої здібності.

Аннотация

В статье представляется анализ системы поиска и отбора одаренных детей в США. Автором определены этапы процесса поиска и отбора одаренных детей в США, проанализировано государственные документы и официальные данные.

Annotation

The paper gives the analysis of the system of gifted identification in the USA. The author defines the phases of gifted identification system in the USA, gives the analysis of the state documentation and official data.

Информационная карта участника:

Фамилия Бабенко

Имя Инесса

Отчество Евгеньевна

Ученая степень, звание _____

Должность преподаватель

Организация ГГПИИЯ

Домашний адрес и ли адрес высылки сборника 84510 Украина, Донецка обл, г. Артемовск, ул. Юбилейная, д.81, кв.20.

Телефон (факс) 095 349 26 24

Электронный адрес inessa-27@bk.ru

Ориентировочное название секции Педагогика современного общества